

Syndroom van Korsakov

Het Syndroom van Korsakov wordt gekenmerkt door cognitieve problemen.

- **Ernstig en blijvend geheugenverlies of *amnesie***

Personen die ermee geconfronteerd worden, vergeten dingen waarvan het weinig waarschijnlijk is dat iemand ze zou vergeten. Weten in welk jaar je leeft, onthouden wat je in de voormiddag gedaan hebt of dat een goede kennis overleden is, zijn plots geen vanzelfsprekendheden meer. Ze verstoren het leven van elke dag: men weet niet welke dag het is, verliest afspraken uit het oog en kan geen of onvoldoende structuur geven aan een dag. Zelfstandig wonen en werken, geld beheren of sociale contacten onderhouden, worden daardoor dan ook erg bemoeilijkt.

- **Confabulaties: een vervormde of foutieve weergave van werkelijke gebeurtenissen**

Men vertelt verhalen die niet of niet precies overeenkomen met reële gebeurtenissen, maar beleeft de herinneringen wel als écht en geloofwaardig.

- ***Anosognosie*: iedereen behalve de persoon zelf merkt de ernst van de geheugenproblemen op.**

Dit noemen we ook wel een gebrekkig ziekte inzicht. Zowel voor de persoon als voor de omgeving kan dit probleem gevoelig liggen. Het plaatst de twee partijen tegenover elkaar en is vaak een bron van conflict.

- ***Apathie*, gekenmerkt door initiatief en interesseverlies.**

Iemand die vroeger erg actief was, kan nu probleemloos een hele middag zittend aan een tafel doorbrengen. Dit verschil in gedrag is des te opvallender voor familieleden en vrienden die de persoon al geruime tijd kennen.

Oorzaken

Te kort aan vitamine B1

Het syndroom van Korsakov wordt veroorzaakt door een tekort aan vitamine B1 (thiamine). Hierdoor ontstaan bloedingen en beschadigingen in de middenhersenen. De oorzaak van dit vitaminetekort is in onze westerse cultuur vrijwel altijd langdurig en problematisch alcoholgebruik. Alcohol onderdrukt de eetlust en veroorzaakt maag-, darm- en leverfunctiestoornissen waardoor je vitamines moeilijk opneemt.

In de acute fase van vitamine B1-tekort is de persoon vaak erg verward en kan hij/zij nauwelijks het evenwicht bewaren (ataxie). Deze acute fase noemen we het '**syndroom van Wernicke**'. Het is een levensbedreigende situatie waarbij onmiddellijke medische hulp nodig is om een overlijden te voorkomen. Een opname op een acute dienst van een algemeen ziekenhuis dringt zich hier vaak op.

In 75% van de gevallen zal de patiënt niet volledig herstellen van het syndroom van Wernicke, ook al krijgt deze de juiste behandeling. Na een tijdje is men wel buiten levensgevaar, maar zal er een blijvende 'resttoestand' bestaan en dit is het Syndroom van Korsakov.

Bij sommige patiënten met een alcoholprobleem ontstaan de symptomen van Korsakov geleidelijk. Belangrijk is dat zolang de vitaminevoorraad via de gewone voeding en/of vitaminesupplementen op peil blijft, de symptomen van Korsakov niet zullen verergeren.

Hersenaandoening of -beschadiging

In een beperkt aantal gevallen ontstaan de symptomen van Korsakov niet door alcoholmisbruik, maar als gevolg van een andere hersenaandoening of -beschadiging, bijvoorbeeld een herseninfarct of een hersenletsel na een ongeval.

De behandeling op CRK

Doel behandeling

Tijdens een verblijf op onze afdeling Centrum Rehabilitatie Korsakov (CRK) leren we een persoon beter omgaan met zijn cognitieve problemen. Het doel is zoveel mogelijk zelfstandigheid en levenscomfort terug te winnen. De cognitieve problemen op zich kunnen we niet genezen. De geheugenproblemen zijn meestal zo ernstig dat de persoon een beetje opnieuw moet leren leven, maar dan anders, vaak met hulpmiddelen.

De agenda als geheugenprothese

Het gebruik van hulpmiddelen is het belangrijkste onderdeel van de behandeling. Een persoon met het syndroom van Korsakov kan de geheugenstoornis leren omzeilen door een agenda te gebruiken. Door een goed gebruik wordt dit als het ware een 'geheugenprothese'.

Omdat het gebruik van een agenda moeilijk is als iemand gedesoriënteerd is in tijd, combineren we de agenda met een tweede hulpmiddel, namelijk een horloge met datum en alarmfunctie. Zo vindt iemand altijd de juiste dag en uur terug en herinnert het alarm hem/haar tijdig aan een afspraak. Tijdens de eerste weken van de behandeling oefenen we het gebruik van deze hulpmiddelen grondig in.

Stapsgewijs taken uitvoeren

Ingewikkelde taken worden eenvoudiger als je ze opdeelt in een reeks opeenvolgende deelhandelingen. Die deelhandelingen brengen we samen in een boekje. Dit boekje is een goed hulpmiddel om de meest gevarieerde taken en opdrachten tot een goed einde te brengen. Tijdens de therapie leren we taken stapsgewijs uit te voeren. Zo leert men hoe men met een stappenplan moeilijke situaties toch de baas kan.

Routetraining

Tijdens de routetraining leren we hoe een patiënt met een kaartjessysteem en veel herhaling de weg vindt in een nieuwe omgeving.

Persoonlijke Informatie (realiteits- en oriëntatietraining)

Als je voortdurend belangrijke feiten vergeet, wordt het soms onmogelijk om te begrijpen wat er allemaal om je heen gebeurt. Tijdens deze therapie leren we de patiënt om afspraken te onthouden met behulp van een agenda en om grotere hoeveelheden belangrijke informatie in de agenda te verwerken (financieel beheer, huis, familie, ...).

Omgaan met Alcohol

Alcohol speelt een enorm belangrijke rol bij het ontstaan van het syndroom van Korsakov. Tijdens een behandeling bij CRK besteden we hier de nodige aandacht aan zodat alcohol geen probleem meer blijft.

Ergotherapie

De ergotherapeut heeft een grote bijdrage in het herwinnen van zo veel mogelijk zelfstandigheid. Samen met de patiënt zoekt de ergotherapeut naar een aangepaste en zinvolle manier om een dag in te vullen. Eigen interesses en mogelijkheden zijn hierbij belangrijk. In het begin van een opname laten we de patiënt vooral deelnemen aan

activiteiten binnen ons TAC (Therapeutisch Activiteitencentrum) of de boerderij. Later kan de ergotherapeut ook helpen met het aanleren van huishoudelijke vaardigheden (koken, wassen, ...) en samen met de patiënt en de dienst ECHO zoeken naar een goede dagbesteding.

Bewegingstherapie

Met bewegingstherapie helpen we de lichamelijke conditie te behouden en te verbeteren (bv. kracht, evenwicht, snelheid, uithouding en coördinatie). Langdurig alcoholgebruik in combinatie met een ongezonde eetgewoonte ondermijnt iemands lichamelijke conditie: minder kracht in de benen en evenwichtsproblemen waardoor men minder vlot en soepel stapt. Door aangepaste lichaams oefeningen proberen we deze ongemakken zoveel mogelijk weg te werken. We doen dit met fitness-oefeningen, groepsspelen, fietsen, wandelen, relaxatie. Men kan kiezen naargelang persoonlijke interesses en kunnen. Het gebruik van hulpmiddelen voor het aangetaste geheugen oefenen we ook in deze situaties.

Korsakov Woongroep (CRW)

Om de overgang van een volledige opname naar zelfstandig wonen niet te bruusk te maken startten we de Korsakov Woongroep op. De bewoners dragen vele verantwoordelijkheden die horen bij zelfstandig wonen (tijdig opstaan, eten, poetsen, ...), maar dan met de nodige omkadering van onze afdeling CRK.